

**แนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี
เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ
A Guideline of Technology Start-up
for Undergraduate Students**

ธีระชัย บงการณ ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีและการเรียนการสอน จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นเอกสารการสังเคราะห์กรอบแนวคิดการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ และ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ ประกอบด้วย 1) ด้านนโยบายภาครัฐ Thailand 4.0 เพิ่มรายได้โดยส่งเสริมธุรกิจประเภทสตาร์ทอัพ 2) ด้านความรู้และทักษะของผู้ประกอบการธุรกิจประเภทเทคสตาร์ทอัพ 3) ด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม 5 ขั้นตอน และ 4) ด้านการบริหาร 4 M ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ ด้านนโยบายภาครัฐ Thailand 4.0 เพิ่มรายได้โดยส่งเสริมธุรกิจประเภทสตาร์ทอัพ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย ร้อยละ 100.00 ด้านความรู้และทักษะของผู้ประกอบการธุรกิจประเภทเทคสตาร์ทอัพ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย ร้อยละ 93.58 ด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม 5 ขั้นตอน ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยร้อยละ 89.24 ด้านการบริหารจัดการ 4M ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย ร้อยละ 98.07

คำสำคัญ: การพัฒนานักศึกษา เทคสตาร์ทอัพ

ABSTRACT

This research aims 1) to study the development of undergraduate students to prepare a tech startup and 2) to study the opinions of the experts on the development of undergraduate students to prepare a tech startup. The

target groups are 20 professionals with experience in higher education teaching and learning of information technology. A synthesis of development framework documents for bachelor degree students and structured interviews are used in this paper as a tool for gathering data. Frequency distribution and percentage are used as statistical tools.

The results showed that the experts have commented on the appropriateness of the development plan to prepare undergraduate for technology startup classified as follows; 1) the government policy Thailand 4.0 increase revenue by promoting technology startups, experts agreed 100 percent. 2) The knowledge and skills of entrepreneurship for technology startups, experts agreed 93.58 percent. 3) The process of 5 steps of preparing, experts agreed 89.24 percent. 4) 4M management, experts agreed 98.07 percent.

Keyword : development of undergraduate students tech startup

บทนำ

นโยบายภาครัฐมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็นฐานในการพัฒนาประเทศ นำหลักการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งนี้มีแนวทางการพัฒนาศักยภาพคนเพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากประชานิยมรายได้ปานกลางไปสู่รายได้สูงขึ้นแต่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและรองรับความเป็นเมืองมีโครงสร้างพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมมีการบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้เกิดแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยมีวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยสามารถสร้างสรรค์และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ซึ่งมีทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์ 23 แผนงานในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย มุ่งเน้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้วยดิจิทัลประสิทธิภาพสูง มุ่งเน้นการสร้างระบบนิเวศสำหรับธุรกิจดิจิทัล มุ่งสร้างประเทศไทยที่ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากบริการต่าง ๆ ของรัฐผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลมุ่งใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยงานรัฐ มุ่งพัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลและมุ่งเน้นการมีกฎหมาย กฎระเบียบและมาตรฐานที่มีประสิทธิภาพทันสมัยสอดคล้องกับหลักเกณฑ์สากลตลอดจนคุ้มครองสิทธิ

สิ่งหนึ่งที่ทำให้เศรษฐกิจประเทศน่าไปสู้เป้าหมายได้คือ การพัฒนาธุรกิจประเภทเทคโนโลยี สตาร์ทอัพหรือผู้ประกอบการใหม่ด้านเทคโนโลยี จากนโยบาย Thailand 4.0 ที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม มุ่งเน้นปรับเปลี่ยนแนวคิดจากทำมากได้น้อยเป็นทำน้อยได้มาก โดยนำเทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตอย่างก้าวกระโดด ลักษณะเป็นธุรกิจใหม่ที่เกิดจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือ บริการให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค ส่งผลให้ธุรกิจเติบโตแบบก้าวกระโดดเพราะ ผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้นสามารถขยายและทำซ้ำในตัวเอง โดยได้รับเงินลงทุนจากนักลงทุน ธุรกิจสตาร์ทอัพในประเทศไทยอยู่ในระยะเริ่มต้น มีข้อจำกัดด้านการผลิต แหล่งทุน บุคลากร และมีความเสี่ยงสูง แหล่งเงินทุนมีความระมัดระวังในการปล่อยเงินกู้ให้กับธุรกิจประเภทนี้ (กฤษฎา มะแะ และ กฤษณา ฝิ่งใจ, 2561, น. 152) ปัญหาเฉพาะเจาะจงสำหรับเทคสตาร์ทอัพ คือ บุคลากรพัฒนาซอฟต์แวร์ ซึ่งกระจุกตัวอยู่ในมหาวิทยาลัยทำให้สัดส่วนธุรกิจในสาขาขนส่งและการคมนาคมคิดเป็น 7% ของทั้งหมด (กรุงเทพธุรกิจออนไลน์ อ้างถึงใน กฤษฎา มะแะ และ กฤษณา ฝิ่งใจ, 2561, น. 153)

จากความสำคัญและปัญหาของประเด็นที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ ประกอบด้วยด้านนโยบายภาครัฐ Thailand 4.0 เพิ่มรายได้โดยส่งเสริมธุรกิจประเภทสตาร์ทอัพ ด้านความรู้และทักษะของผู้ประกอบการธุรกิจประเภทเทคสตาร์ทอัพ ด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม 5 ขั้นตอน และด้านการบริหารจัดการ 4M นอกจากนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมความคิดของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ จำนวน 20 ท่าน

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ

1.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 นโยบายภาครัฐ

2.1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จากการศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มีวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็นฐานในการพัฒนาประเทศ นำหลักการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งนี้ มีแนวทางการพัฒนาศักยภาพคนเพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากประชาชนมีรายได้ปานกลางไปสู่รายได้สูงขึ้นแต่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและรองรับความเป็นเมืองมีโครงสร้างพื้นฐานที่มี

ประสิทธิภาพรวมทั้งลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมมีการบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560)

2.1.2 แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จากการศึกษาแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมมีวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยสามารถสร้างสรรค์และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ซึ่งมีทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์ 23 แผนงานในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย มุ่งเน้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้วยดิจิทัลประสิทธิภาพสูง มุ่งเน้นการสร้างระบบนิเวศสำหรับธุรกิจดิจิทัล มุ่งสร้างประเทศไทยที่ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากบริการต่าง ๆ ของผ่านรัฐผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งมุ่งใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยงานรัฐ มุ่งพัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลและมุ่งเน้นการมีกฎหมาย กฎระเบียบและมาตรฐานที่มีประสิทธิภาพทันสมัยสอดคล้องกับหลักเกณฑ์สากลตลอดจนคุ้มครองสิทธิ (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559)

2.2 เทคโนโลยีสตาร์ทอัพ นักธุรกิจ องค์กรและหน่วยงาน ได้ให้ความหมายของผู้ประกอบการใหม่ ด้านเทคโนโลยี ไว้ดังนี้

ณฤทธิ์ วรพษ์ศรี (2559) ได้กล่าวถึงความหมายของธุรกิจสตาร์ทอัพ หมายถึง เป็นกิจการที่เริ่มต้นธุรกิจจากจุดเล็ก ๆ สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด ออกแบบให้ธุรกิจมีการทำซ้ำได้โดยง่ายและขยายกิจการได้ง่ายมีการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาใช้เป็นหัวใจหลักในการสร้างธุรกิจ เป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นจากไอเดียเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันหรือเห็นโอกาสทางธุรกิจที่ยังไม่มีใครเคยคิดหรือทำมาก่อน

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2560) ได้กล่าวถึงความหมายของสตาร์ทอัพ หมายถึง การเริ่มต้นธุรกิจเพื่อการเติบโตแบบก้าวกระโดด มีวิธีสร้างรายได้ที่สามารถหาเงินแบบทำซ้ำและขยายได้ง่าย ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันหรือเห็นโอกาสที่ยังไม่มีใครเคยเห็น

เลอทัศ ศุภติลก (2558) ได้กล่าวถึงความหมายของธุรกิจสตาร์ทอัพ หมายถึง ธุรกิจที่ถูกออกแบบมาให้เติบโตอย่างรวดเร็ว ทีมงาน โครงสร้างธุรกิจ วิธีการใช้เงินและการทำตลาด

รูปแบบการลงทุนของนักลงทุนมี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 นักลงทุนให้กับผู้ประกอบการใหม่ด้านเทคโนโลยี (Tech Startup) ที่เพิ่งเริ่มต้นโดยพิจารณาจากความเป็นไปได้จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการ ทั้งนี้ นักลงทุนมีความเสี่ยงสูง รูปแบบที่ 2 นักลงทุนให้ทุนกับผู้ประกอบการใหม่ด้านเทคโนโลยี (Tech Startup) ที่มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการแล้ว แต่เมื่อมีการลงทุนจะลงทุนในจำนวนมาก ซึ่งนักลงทุนมีผลตอบแทนสูง

กล่าวโดยสรุปเทคสตาร์ทอัพจัดระดับความใหม่สำหรับตลาดและใหม่สำหรับประเทศ จึงมีความน่าสนใจโดยผู้วิเคราะห์มีความเห็นว่าควรพัฒนาบุคลากรที่เป็นคนรุ่นใหม่ให้เห็นความสำคัญและมีความต้องการพัฒนาธุรกิจเทคโนโลยีดิจิทัลมุ่งส่งเสริมศักยภาพนักศึกษา ระดับปริญญาตรีให้มีทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่สามารถจับต้องได้และ

จับต้องไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการศึกษาปัจจัยและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนา Startup Ecosystem จาก สมาคมการค้าเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการเทคโนโลยีรายใหม่

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กวิน อิศวานนท์ (2560) สรุปความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจสตาร์ทอัพไว้ว่า การทำธุรกิจสตาร์ทอัพ สามารถทำได้ทุกเพศทุกวัยเพราะเป็นโมเดลทางธุรกิจที่นำไปต่อยอด และใช้ซ้ำกับที่อื่นได้ เมื่อนำไปขยายที่ต่างประเทศก็สามารถใช้โมเดลเดิมได้เลย ไม่ต้องมีการแก้ไขโดยนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาเป็นตัวช่วย ธุรกิจสตาร์ทอัพจึงแตกต่างกับธุรกิจ SME ตรงที่สามารถนำไปใช้ซ้ำและมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการขยายธุรกิจอย่างชัดเจน แต่การทำ ธุรกิจสตาร์ทอัพให้ประสบความสำเร็จนั้น นอกจากจะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับธุรกิจนี้ควบคู่ไปกับการมองเห็นโอกาส คิดต่าง และลงมือทำแล้ว ยังมี 5 ปัจจัยสำคัญ ที่จะส่งเสริมให้ ธุรกิจสตาร์ทอัพประสบความสำเร็จได้ คือ 1) ไอเดียมีความแปลกใหม่น่าสนใจ เพียงใด 2) ทีมเวิร์คหรือพาร์ทเนอร์ที่ร่วมประกอบธุรกิจเข้ากันได้และส่งเสริมการทำธุรกิจ หรือไม่ 3) ธุรกิจนั้นต้องทำเงินได้จริง 4) มีเงินลงทุนเพียงพอที่จะทำให้ธุรกิจไปต่อได้ 5) ธุรกิจอยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสม ซึ่งทั้ง 5 ปัจจัยนี้ การทำธุรกิจให้เหมาะสมกับช่วงเวลาถือเป็นปัจจัย ที่จะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้มากที่สุด กล่าวคือ ถ้าหากทีมดี มีเงินลงทุนมาก แต่มา ในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมก็ไม่สามารถทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้ซึ่งมีการจัดหมวดหมู่ 4 ธุรกิจที่ถ้าหากนำมาทำเป็น ธุรกิจสตาร์ทอัพจะได้รับความสนใจในการลงทุน คือ E-commerce Marketplace, Fintech & Payment , E-logistics และ Games การหาธุรกิจที่เหมาะสมกับ วัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ จะทำให้ธุรกิจได้รับการสนับสนุนและลงทุนมากกว่า รวมถึงธุรกิจ ต้องเหมาะสมกับช่วงเวลา ปัญหาของการทำธุรกิจสตาร์ทอัพ ได้แก่ ทำธุรกิจที่ค่อนข้างขัดกับ ลักษณะสังคมหรือวัฒนธรรม เช่น ธุรกิจสตาร์ทอัพ ประเภทเครื่องดื่มมีนเมาหรือธุรกิจที่ เกี่ยวข้องกับความรัก จะค่อนข้างหาผู้ลงทุนหรือผู้สนับสนุนได้ยาก การทำธุรกิจที่ไม่สามารถ ทำให้ลูกค้าเก่าใช้บริการต่อไปหรือธุรกิจที่ไม่สามารถหาลูกค้าใหม่เพิ่มได้ นอกจากนี้สตาร์ทอัพ เป็นธุรกิจที่มีความไม่แน่นอนสูง ดังนั้นไม่ว่าจะลงทุนหรือเริ่มต้นทำสิ่งใดก็ตามควรมีความรู้ ความเข้าใจสิ่งนั้นด้วย ไม่ใช่การทำตามกระแสหรือขาดความรู้ความเข้าใจ อย่างรีบที่จะประสบความสำเร็จเร็วเกินไปและแสร้งประสบการณ์ที่ได้รับมาไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือ ล้มเหลวให้กับผู้อื่นเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนและส่งเสริมการทำธุรกิจซึ่งกันและกัน

Startup Thailand by GSB (2560) ให้คำนิยามว่า Startup คือธุรกิจที่โตเร็วแบบ ก้าวกระโดด และมุ่งเน้นสร้างคุณค่าเพื่อตอบโจทย์ปัญหาให้แก่ผู้บริโภค ซึ่งวิธีการของ Startup คือ 1) คิดไอเดียควรเป็นสิ่งที่ยังไม่มีใครเคยทำมาก่อนหรือสามารถต่อยอดจากโอกาส ที่คนส่วนใหญ่ยังมองไม่เห็น 2) นำไอเดียของเราไปเสนอกับแหล่งเงินทุนต่าง ๆ อธิบายให้ นักลงทุนทราบว่า แนวคิดเกิดจากปัญหาอะไรแล้วจะแก้ปัญหานั้นได้อย่างไรและที่สำคัญ คือ นักลงทุนจะได้อะไรจากไอเดียของเรา ถ้าไอเดียนี้โดนใจนักลงทุนก็จะได้เงินทุนจำนวนหนึ่งไป สร้างแนวคิดให้เป็นธุรกิจต่อไป 3) แบ่งรายได้เป็น 2 ส่วนหลักส่วนหนึ่งเพื่อเป็นผลตอบแทน

แก่นักลงทุนที่สนับสนุนเราและอีกส่วนหนึ่งเพื่อต่อยอดพัฒนาธุรกิจให้เติบโตต่อไป 4) ผลตอบแทนที่ดีต้องไม่มีรายจ่ายเพิ่มจึงจะเรียกได้ว่าเป็นการเจริญเติบโตแบบก้าวกระโดด ได้จริง เช่น Facebook จากตอนแรกที่ให้ใช้ฟรีจนมีโฆษณาเข้ามามาก ทำให้ Facebook มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยที่ไม่ต้องลงทุนเพิ่มตามจำนวนคนใช้ที่เพิ่มขึ้นเลย

กฤษฎา มะแอ และ กฤษฎา ผังใจ (2561) ศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจ (สตาร์ทอัพ) เริ่มต้นในประเทศไทย โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงเอกสาร จำนวน 8 เรื่อง ผลการวิเคราะห์แสดงว่าปัจจัยความสำเร็จของสตาร์ทอัพในประเทศไทย คือ ลักษณะการดำเนินงานและกลุ่มเป้าหมาย โดยธุรกิจสตาร์ทอัพจะให้ความสำคัญสูงสุดกับปัจจัยด้านเวลา นั่นคือสินค้าหรือบริการต้องตรงกับช่วงเวลาที่ลูกค้าส่วนมากต้องการ นอกจากนี้ธุรกิจสตาร์ทอัพแบบบริการต้องนำเสนอแนวความคิดใหม่และสร้างสรรค์จะสามารถเรียกความสนใจจากผู้ให้บริการและต้องมีจังหวะเวลาที่คนส่วนใหญ่สามารถพบหรือต้องการใช้ธุรกิจนั้น ปัจจัยรอง คือ ทีมงานที่มีประสิทธิภาพซึ่งสามารถผลักดันธุรกิจให้ถึงจังหวะเวลาที่เหมาะสม

หทัยรัตน์ หอมไกรลาศ และวรปภา อารีราษฎร์ (2562) ศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรีเพื่อเตรียมพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพโดยเทคนิคอิตีเอฟอาร์ ใช้เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ โดยสรุปผลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 21 คน ให้ความเห็นองค์ประกอบทุกด้านในระดับมากที่สุด องค์ประกอบประกอบด้วย 1) นโยบายการจัดการศึกษา คือ ด้านนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ด้านนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) และด้านการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 2) องค์ประกอบของการพัฒนาคู่มือการพัฒนานักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ และ 3) คุณลักษณะของคู่มือการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 จัดทำแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ
- 1.3 นำเสนอผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้คำแนะนำแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ
- 1.4 สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ

1.5 วิเคราะห์และสรุปผลแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านทักษะศตวรรษที่ 21

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 เอกสารการสังเคราะห์กรอบแนวคิดการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านทักษะศตวรรษที่ 21

2.2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านทักษะศตวรรษที่ 21

3. กลุ่มเป้าหมาย

3.1 ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยมีประสบการณ์ทางด้านการจัดการเรียนการสอนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 6 คน

3.2 ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยมีประสบการณ์ทางด้านการจัดทำหลักสูตรไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 5 คน

3.3 ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยมีประสบการณ์ทางด้านการพัฒนานักศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยี ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 5 คน

3.4 ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีประสบการณ์ทางด้านธุรกิจประเภททักษะศตวรรษที่ 21 ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 4 คน

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านทักษะศตวรรษที่ 21

สำหรับแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ในการพัฒนานักศึกษานั้น ประกอบด้วย 1) ด้านนโยบายภาครัฐ Thailand 4.0 การเพิ่มรายได้ของคนไทย โดยส่งเสริมธุรกิจประเภทสตาร์ทอัพ 2) ด้านความรู้และทักษะของผู้ประกอบการธุรกิจประเภทเทคโนโลยี 3) ด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม 5 ขั้นตอน และ 4) ด้านการบริหาร 4 M โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านนโยบายภาครัฐ Thailand 4.0 การเพิ่มรายได้ของคนไทยโดยส่งเสริมธุรกิจประเภทสตาร์ทอัพ

จากนโยบายภาครัฐมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ให้มีแนวทางการพัฒนาศักยภาพคน เพื่อส่งเสริมให้มีรายได้สูงขึ้น ส่งผลให้เกิดแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยมีวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยสามารถสร้างสรรค์และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม มุ่งเน้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้วยดิจิทัลประสิทธิภาพสูง มุ่งเน้นการสร้างระบบนิเวศสำหรับธุรกิจดิจิทัล มุ่งสร้างประเทศไทยที่ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากบริการต่าง ๆ ของผ่านรัฐผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล มุ่งใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยงานรัฐ มุ่งพัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลและมุ่งเน้นการมีกฎหมาย ระเบียบและมาตรฐานที่มีประสิทธิภาพทันสมัยสอดคล้องกับหลักเกณฑ์สากลตลอดจนคุ้มครองสิทธิ

1.2 ด้านความรู้และทักษะของผู้ประกอบการธุรกิจประเภทเทคโนโลยี ประกอบด้วย

จากแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้านความรู้และทักษะของผู้ประกอบการธุรกิจประเภทเทคโนโลยี นั้น สิ่งสำคัญในการพัฒนาประกอบด้วย

1.2.1 Business Model

เครื่องมือในการทำธุรกิจสิ่งจำเป็น คือ Business Model Canvas ซึ่งเปรียบเสมือนแผนลงทุน ของผู้ประกอบการ โดยหาคำตอบของธุรกิจ 9 ข้อ คือ 1) คุณค่าสินค้าหรือบริการ: Value Proposition 2) ทรัพยากรหลัก: Key Resources 3) กิจกรรมหลัก: Key Activities 4) พันธมิตร: Key Partnerships 5) กลุ่มลูกค้า: Customer Segments 6) ช่องทางการเข้าถึง: Channels 7) ความสัมพันธ์กับลูกค้า: Customer Relationships 8) รายได้หลัก: Revenue Streams และ 9) โครงสร้างต้นทุน: Cost Structure นักศึกษาจึงต้องมีความรู้ด้าน Business Model

1.2.2 ความคิดสร้างสรรค์

ปัจจัยเบื้องต้นในการทำธุรกิจประเภทเทคโนโลยี คือ การค้นหาไอเดียหรือความคิดสร้างสรรค์จากประสบการณ์หรือสิ่งรอบข้างเพื่อมองให้เป็นโอกาส มองหา

นวัตกรรมใหม่ ๆ โดยเจาะจงสิ่งที่ถูกต้องในเวลาที่ถูกต้องและมีความคิด (Mindset) ที่ถูกต้อง ส่งผลให้ค้นพบผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่

1.2.3 กฎหมายธุรกิจ

ในการดำเนินธุรกิจของนักธุรกิจใหม่ทุกประเภท พบว่า ปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคในการทำธุรกิจ คือ ความไม่เข้าใจกฎหมายธุรกิจ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายธุรกิจและนำไปใช้ เพื่อให้เกิดผลตอบแทนที่สูง

1.2.4 ทักษะการนำเสนอผลงาน

นักศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะด้านวิชาชีพสูง แต่สิ่งที่ขาดและควรพัฒนา คือ ทักษะการนำเสนอผลงาน ในธุรกิจประเภทเทคสตาร์ทอัพ กระบวนการหนึ่ง คือ การนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการต้นแบบต่อนักลงทุน เพื่อของบประมาณในการขยายผลิตภัณฑ์หรือบริการได้ต่อไป

1.2.5 ทักษะด้านภาษา

จากประสบการณ์ของผู้ประกอบการประเภทเทคสตาร์ทอัพ การขาดทักษะด้านภาษาเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ เพราะต้องมีการเจรจาธุรกิจกับบริษัทคู่ค้าหรือนักลงทุนชาวต่างชาติ ส่งผลให้ขาดโอกาสทางธุรกิจในมูลค่าที่สูง จึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะด้านภาษาเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจให้มากที่สุด

1.2.6 ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ธุรกิจประเภทเทคสตาร์ทอัพ มีลักษณะสำคัญคือ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้และพัฒนานวัตกรรมใหม่ ดังนั้นทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการผลิตภัณฑ์หรือบริการในยุคปัจจุบัน อาทิเช่น UBER บริษัทแท็กซี่ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ไม่มีรถในครอบครอง Facebook เจ้าของสื่อที่ได้รับคามนิยมที่สุดในโลก ไม่ได้มีเนื้อหาของตัวเอง Alibab ร้านค้าปลีกที่มีมูลค่าสูงสุด ไม่ได้ผลิตสินค้าใด ๆ Airbnb ผู้จัดหาที่พักที่ใหญ่ที่สุดในโลกแต่ไม่มีห้องพักเป็นของบริษัท จากตัวอย่างดังกล่าวเป็นการนำความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินธุรกิจในยุคนี้

1.3 ด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1. สร้างแรงบันดาลใจ ในขั้นสร้างแรงบันดาลใจมีความสำคัญในการพัฒนาศึกษา เพราะในการประกอบธุรกิจนั้น สิ่งที่ทำให้ธุรกิจประสบผลสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับความชอบ ทักษะที่ดีของผู้ประกอบการ ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้ก้าวไปสู่เป้าหมายได้สำเร็จ โดยผู้วิจัยมีกระบวนการสร้างแรงบันดาลใจ ดังนี้

1.1 วางแผนจัดกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ

1.1.1 การวางแผนศึกษาข้อมูล วิธีการจัดกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ

1.1.2 การวางแผนการเตรียมงานด้านสถานที่ อุปกรณ์วิทยากร
งบประมาณ

1.1.3 การวางแผนดำเนินงานของแต่ละส่วนแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1.1.4 การวางแผนหรือเตรียมการประเมินผลงานอย่างเป็นระบบ

1.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ

1.3 ตรวจสอบผลการดำเนินการจัดกิจกรรม โดยการประเมิน
ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ

1.4 ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 2. พัฒนาศักยภาพ ประกอบด้วย 4 กิจกรรม

2.1 เสริมสร้างองค์ความรู้ มีการจัดการกิจกรรมให้ความรู้
ด้าน 1) Business Model 2) ความคิดสร้างสรรค์ และ 3) กฎหมายธุรกิจ

2.2 ส่งเสริมให้เกิดแนวคิดธุรกิจใหม่ มีการจัดการกิจกรรมให้ความรู้
ด้านการพัฒนาธุรกิจแนวใหม่

2.3 สร้างธุรกิจเทคสตาร์ทอัพ ให้ความรู้ในการสร้างธุรกิจ

2.4 เร่งการเจริญเติบโตของธุรกิจเทคสตาร์ทอัพ ให้ความรู้ในการ
เร่งการเจริญเติบโตของธุรกิจ

ขั้นที่ 3 พัฒนาทักษะ

เมื่อนักศึกษาผ่านเกณฑ์จากกระบวนการขั้นที่ 2 แล้วต้องเข้าร่วม
กิจกรรมพัฒนาทักษะโดยกระบวนการค่ายบ่มเพาะ เพื่อร่วมกันสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการ
ต้นแบบ มีการฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม ฝึกทักษะการนำเสนอผลงาน ฝึกทักษะด้านภาษา
และฝึกการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนานวัตกรรมใหม่

1.4 ด้านการบริหาร 4 M ประกอบด้วย 4 ส่วน

1.4.1 คน (Man) วิทยากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

1.4.2 งบประมาณ (Money) งบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย และ
หน่วยงานภายนอก

1.4.3 เครื่องมือ (Materials) สร้างพื้นที่ให้นักศึกษาเสริมสร้างความรู้และ
ฝึกทักษะ

1.4.4 การบริหารจัดการ (Management) การบริหารจัดการทีมงานและธุรกิจ

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ

รายการ	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ด้านนโยบายภาครัฐ Thailand 4.0 เพิ่มรายได้ โดยส่งเสริมธุรกิจประเภทสตาร์ทอัพ	20	100.00	0	0.00
2. ด้านความรู้และทักษะของผู้ประกอบการธุรกิจ ประเภทเทคสตาร์ทอัพ		93.58		6.41
2.1) การเขียนแผนธุรกิจ	20	100.00	0	0.00
2.2) ความคิดสร้างสรรค์	20	100.00	0	0.00
2.3) กฎหมายธุรกิจ	12	92.30	1	7.70
2.4) ทักษะการนำเสนอผลงาน	20	92.30	1	7.70
2.5) ทักษะด้านภาษา	11	84.61	2	
2.6) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	20	100.00	0	0.00
3. ด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม 5 ขั้นตอน		89.24		10.76
3.1) สร้างแรงบันดาลใจ	20	100.00	0	0.00
3.2) เสริมสร้างองค์ความรู้	20	100.00	0	0.00
3.3) ส่งเสริมให้เกิดแนวคิดธุรกิจใหม่	13	84.61	2	15.39
3.4) สร้างธุรกิจเทคสตาร์ทอัพ	13	84.61	2	15.39
3.5) เร่งการเจริญเติบโตของธุรกิจเทคสตาร์ทอัพ	12	76.92	3	23.08
4. ด้านการบริหารจัดการ 4 M		98.07		1.92
4.1) คน (Man) วิทยากรทั้งภายในและภายนอก มหาวิทยาลัย	20	100.00	0	0.00
4.2) งบประมาณ (Money) งบประมาณ สนับสนุนจากมหาวิทยาลัย และหน่วยงานภายนอก	20	100.00	0	0.00
4.3) เครื่องมือ (Materials) สร้างพื้นที่ให้ นักศึกษาเสริมสร้างความรู้และฝึกทักษะ	20	100.00	0	0.00
4.4) การบริหารจัดการ (Management) การ บริหารจัดการทีมงานและธุรกิจ	13	92.30	1	7.70

ผู้วิจัยดำเนินการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 คน ที่มีต่อแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพและสรุปผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ จำนวน 20 คน

จากตารางที่ 1 พบว่า ด้านนโยบายภาครัฐ Thailand 4.0 เพิ่มรายได้โดยส่งเสริมธุรกิจประเภทสตาร์ทอัพ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย ร้อยละ 100 ด้านความรู้และทักษะของผู้ประกอบการธุรกิจประเภทเทคสตาร์ทอัพ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย ร้อยละ 93.58 ไม่เห็นด้วย

ร้อยละ 6.41 แบ่งเป็นรายข้อดังนี้ 1) การเขียนแผนธุรกิจ 2) ความคิดสร้างสรรค์ และ 3) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เห็นด้วยร้อยละ 100 1) กฎหมายธุรกิจ และ 2) ทักษะการนำเสนอผลงาน เห็นด้วยร้อยละ 92.30 ทักษะด้านภาษา เห็นด้วยร้อยละ 84.61 ด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม 5 ชั้น ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยร้อยละ 89.24 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 10.76 แบ่งเป็นรายข้อดังนี้ 1) สร้างแรงบันดาลใจ 2) เสริมสร้างองค์ความรู้ เห็นด้วยร้อยละ 100 3) ส่งเสริมให้เกิดแนวคิดธุรกิจใหม่ 4) สร้างธุรกิจที่คสทาร์ทอัพ เห็นด้วยร้อยละ 84.64 และ 5) แรงจูงใจเติบโตของธุรกิจที่คสทาร์ทอัพ เห็นด้วยร้อยละ 76.92 และด้านการบริหารจัดการ 4M ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย ร้อยละ 98.07 ไม่เห็นด้วย 1.92 แบ่งเป็นรายข้อดังนี้ 1) คน (Man) 2) งบประมาณ (Money) และ 3) เครื่องมือ (Materials) เห็นด้วยร้อยละ 100 และ 4) การบริหารจัดการ (Management) เห็นด้วยร้อยละ 92.30

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงวุฒิส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนานักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านที่คสทาร์ทอัพ เพราะเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐบาล Thailand 4.0 เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน โดยการพัฒนาศักยภาพของคนในประเทศและส่งเสริมให้เกิดธุรกิจประเภทที่คสทาร์ทอัพ ทั้งนี้ให้ความรู้และทักษะการเขียนแผนธุรกิจ ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา มะแอ และ กฤษณา ฝิ่งใจ (2561) ที่กล่าวว่าธุรกิจสตาร์ทอัพแบบบริการต้องนำเสนอแนวความคิดใหม่และสร้างสรรค์จะสามารถเรียกความสนใจจากผู้ให้บริการ

นอกจากนี้กระบวนการเตรียมความพร้อมที่สำคัญ คือ การสร้างแรงบันดาลใจและเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับนักศึกษา และนำกระบวนการบริหารจัดการ 4M มาสนับสนุนในด้านของวิทยาการที่มีความเชี่ยวชาญ มีการสร้างพื้นที่ให้นักศึกษาเสริมสร้างความรู้ ฝึกทักษะและทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการต้นแบบและนำเสนอต่อนักลงทุนต่อไป สอดคล้องกับ หทัยรัตน์ หอมไกรลาศ และ วรปภา อาริราษฎร์ (2562) ซึ่งรายงานว่าองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรีเพื่อเตรียมความพร้อมด้านที่คสทาร์ทอัพโดยเทคนิคดีไอเอฟอาร์ ส่วนที่ 3 คุณลักษณะของคู่มือการพัฒนานักศึกษาปริญญาตรีที่ประกอบด้วยด้านการพัฒนานักศึกษาและคุณลักษณะของผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมด้านที่คสทาร์ทอัพ

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีความต้องการศึกษาแนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพ โดยการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการพัฒนาหลักสูตรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ส่งเสริมนักศึกษาก้าวไปสู่ธุรกิจประเภทเทคสตาร์ทอัพ โดยร่วมกับกระทรวงดิจิทัล และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจประเภทเทคสตาร์ทอัพ ที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งเป้าหมายในการเตรียมความพร้อม คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งนี้ ควรขยายไปสู่อาชีวศึกษา สืบเนื่องจากหลักสูตรของอาชีวศึกษามุ่งเน้นการปฏิบัติ ถ้ามีการบูรณาการระหว่างมหาวิทยาลัยกับอาชีวศึกษาจะส่งผลให้เกิดธุรกิจประเภทสตาร์ทอัพ ตามนโยบายของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). **แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม**. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- กวิน อัครนันท์. (2560). **ความสำเร็จและความล้มเหลวของ Start Ups**. สืบค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2560, จาก: www.forbesthailand.com/news-detail.php?did=1388
- กฤษฎา มะแอ และ กฤษฎา ฝิ่งใจ. (2561). “ปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจเริ่มต้น (สตาร์ทอัพ) ในประเทศไทย,” **PAYAP UNIVERSITY JOURNAL**. 28(2) : 143-158.
- ณฤทธิ์ วรพงษ์สี. (2559). **9 Startups ปฏิวัติแนวคิดพลิกธุรกิจสตาร์ทอัพ**. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2560, จาก: lib.ku.ac.th/web/index.php/th/2012-10-18-07-22-55/4580-9-startups
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2560). **ความหมายของสตาร์ทอัพ**. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2560, จาก: www.utcc.ac.th/
- เลอทัศ ศุภดิolk. (2558). **ไอเดียใหม่ การตลาดใช้ถึงจะได้โตก่อน**. สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2560, จาก www.truepllookpanya.com/new/cms_detail/guidance/24467
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)**. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2560, จาก op.mahidol.ac.th
- หทัยรัตน์ หอมไกรลาศ และ วรปภา อาริราษฎร์. (2562). “การสังเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนา นักศึกษาระดับปริญญาตรีเพื่อเตรียมความพร้อมด้านเทคสตาร์ทอัพโดยใช้เทคนิคอีดีเอฟอาร์,” **Journal of Information Technology Management and Innovation**. 6(1) : 168-178.
- Startup Thailand by GSB. (2560). **Startup คืออะไร**. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2561, จาก <http://www.gmlive.com>

